

Roden — vikingarna som gav Ryssland sitt namn

Läroplaner · Visit Roslagen

Stadie F-3 · förskoleklass + lågstadiet

Roslagen hette förr **Roden** — kustlandet vars folk seglade österut. Från Roden gick **österleden** mot Ladoga, Novgorod och Miklagård (Konstantinopel). Sjöfararna kallades **ruser**, och från ordet *rus* kommer sannolikt namnet **Rus** → **Ryssland** (liksom finskans *Ruotsi* = Sverige). Uppland har flest runstenar i världen.

Läroplan (Lgr22): Historia/SO (åk 1–3): hemortens historia; vad närområdets platser och föremål berättar om livet förr. **Svenska:** berättande, lyssna och återberätta. **Geografi:** närområdet, enkla kartor.

Lärandemål

Efter detta kan du ...

- berätta vad en rospigge/viking var och att de reste på havet
- peka ut ett spår från förr i din egen bygd (en sten, en kyrka, ett namn)
- skriva ditt namn med runor

Lektionsplanering

Enskild lektion (40 min)

FÖRE (10 min) Visa en bild på en lokal runsten. Fråga: "Vem gjorde den? Varför ristade man i sten?" Låt barnen gissa.

UNDER (20 min) Berätta sagan om rospiggen **Ulv** som seglar österut för att byta varor. Stanna och fråga "vad behöver Ulv ha med på skeppet?" — sätt upp bildkort.

EFTER (10 min) Varje barn skriver sitt namn med runor (runalfabetet nedan) på en egen "runsten".

Flera lektioner — veckospår (5 pass)

Pass	Innehåll
Mån	Sagan om Ulv + samtal "förr och nu"
Tis	Skriv ditt namn i runor (bild/svenska)
Ons	Utflykt till en runsten/kyrka i närheten — vad ser vi?
Tor	Bygg ett vikingaskepp (slöjd/bild)
Fre	Berätta för en kompis: "Min vikinghistoria"

Differentiering

Stötta: färdiga bildkort, berätta muntligt istället för att skriva. **Utmana:** hitta på en egen fortsättning på sagan.

Bedömning

Eleven kan återberätta sagans huvuddrag och peka ut ett spår från förr i närområdet.

Kopieringsunderlag

Kopieringsunderlag · Runalfabet (yngre futharken, 16 runor)

Den vikingatida runraden hade bara 16 tecken — färre än vårt alfabet — så flera ljud delar runa.

F/V	U/O/Y	TH	Å/O	R	K/G	H	N
ƿ	ᚢ	ᚦ	ᚫ	ᚱ	ᚷ	ᚨ	ᚱ
I/E/J	A	S	T/D	B/P	M	L	R-ljud
ᚠ	ᚹ	ᚱ	ᚦ	ᚷ	ᚱ	ᚠ	ᚱ

Obs: runorna motsvarar inte våra bokstäver exakt — det fanns inga c, q, w, x, z, å, ä, ö. Det är en del av poängen.

Kopieringsunderlag · "Packa vikingaskeppet" (bildkort)

Klipp ut: yxa · matsäck · pälsar att byta · dricksvatten · åror · sköld · solsten · segel · silver · vännar att ro med. Låt barnen välja vad som är viktigast och motivera.

Roslagen-resurser

- visitroslagen.com/fornlamningar — runstenar med translitterering + översättning, kartor.
- [Visit Roslagens bildbank](#) — historiska kulturarvsfoton (kyrkor, runstenar, miljöer), fria licenser.
- GeoStory "Rurik och hans ruser" · SO-rummet "Ruser" · UR Skola (vikingatid) · Riksantikvarieämbetet Fornsök.
- Roslagens museum, Norrtälje — föremål och skolprogram.

Visit Roslagen · Lärarhandledning "Roden" · visitroslagen.com/for-skolan · Tema kopplat till Lgr22. Källor: Skolverket (Lgr22), Riksantikvarieämbetet, Wikipedia/Populär Historia.